
УДК 351.865

Миколюк О. А.

Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ТА ДІАГНОСТИКИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Обґрунтовано необхідність проведення діагностики енергетичної безпеки підприємства в контексті використання ним енергетичних ресурсів. Розроблено методичний підхід до оцінки енергетичної безпеки підприємства, який дає змогу поетапно виконати діагностику, визначити складники енергетичної безпеки, їх економічну сутність та основні чинники впливу на енергетичну безпеку підприємства. Сформовано систему показників енергетичної ефективності підприємств, в основу якої покладено їх поділ на базові класи.
Ключові слова: енергетична безпека, економічна діагностика, енергетичні ресурси, чинники впливу.

Постановка проблеми. В умовах посилення конкурентної боротьби, обмеженості економічних та вичерпаності енергетичних ресурсів зростає актуальність ґрунтового аналізу функціонування соціально-економічних систем. Для цього менеджмент машинобудівних підприємств зосереджує зусилля на аналізі поточного стану і перспектив розвитку підприємств у напрямках уточнення та коригування стратегії розвитку, посилення конкурентних переваг, зміцнення ділової репутації, збільшення економічного потенціалу, підвищення ефективності функціонування системи управління, зростання показників енергоефективності виробництва продукції, формування мотиваційного середовища на основі енергоощадності, забезпе-

чення корпоративної культури та ін. Енергетична безпека є невід'ємним складником економічної безпеки, необхідною умовою існування і розвитку як держави у цілому, так і окремої соціально-економічної одиниці. Енергетична безпека підприємства у цьому контексті покликана захистити підприємство від різного роду небезпек та загроз, пов'язаних із перебоями постачання паливно-енергетичних ресурсів, обсяги, якість та своєчасність яких передусім впливає на виробничий процес машинобудівного підприємства. Разом із тим необхідною умовою функціонування підприємства є наявність можливостей для попередження такого роду ризиків шляхом прийняття раціональних та ефективних управлінських рішень щодо захисту

інтересів підприємства та недопущення збитків, ефективність та результативність яких визначає рівень енергетичної безпеки будь-якого підприємства. Вирішення таких завдань потребує чіткого уявлення щодо функціонування машинобудівного підприємства, основних показників його діяльності, що може бути досягнуто шляхом вивчення і практичного використання методів економічної діагностики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення методів економічної діагностики та можливостей їх застосування для визначення рівня енергетичної безпеки підприємства потребує врахування дослідження зарубіжних та вітчизняних науковців за даною тематикою. Зокрема, Дж. Джевел у науковому доробку [1] пропонує тактичну (короткострокову) модель енергетичної безпеки, де враховуються зовнішні чинники (політичні, економічні, демографічні, міжнародної торгівлі тощо). Вітчизняні науковці Т.Б. Надтока та О.В. Амелницька [2] для оцінки енергетичної безпеки підприємства розглядають загрози, що характеризуються показниками енергоефективності промислового підприємства. І.А. Баєв та Т.Г. Каримова [3] для оцінювання енергетичної безпеки підприємства запропонували індикатори, які пов'язані з можливістю отримання інформації про прийнятність або неприйнятність децентралізації енергозабезпечення промислових підприємств. Іншої точки зору щодо оцінки енергетичної безпеки підприємства дотримується В.О. Самборський. У своїй науковій праці [4] автор розглядає енергетичну безпеку підприємства як складник його стратегії енергетичної безпеки. Механізми забезпечення енергетичної безпеки розглядалися у наукових працях М.Г. Земляного [5]. Напрацьований автором аналітичний інструментарій для оцінки рівня загроз і стану енергетичної безпеки має на меті застосування підходів, що дають можливість чітко окреслити предметне поле та визначення сфери використання поняття енергетичної безпеки. Водночас, розвиваючи європейські тенденції вивчення енергетичної безпеки, А.І. Шевцов, М.Г. Земляний та А.З. Дорошкевич [6] досліджують напрями енергетичної політики України в узгодженні з енергетичною політикою Європейського Союзу.

Аналіз наукових робіт [7–11] за тематикою дослідження дає змогу стверджувати, що діагностика рівня енергетичної безпеки підприємства в контексті використання ним енергетичних ресурсів являє собою цілеспрямоване оцінювання стану використання енергетичних ресурсів підприємства, визначення їх тенденцій та перспектив розвитку у цьому напрямі за допомогою ключових складників та чинників для прийняття результативних управлінських рішень, спрямованих на подальший розвиток та успішне функціонування підприємства в ринковому конкурентному середовищі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання діагностики енергетичної безпеки постали перед вітчизняними підприємствами у зв'язку з енергомісткістю виробленої продукції, що є значно вищою порівняно з провідними економіками світу, країнами Центральної та Східної Європи. Нестабільність зовнішнього середовища, несприятлива ситуація на політичному та економічному горизонтах вимагають прийняття заходів щодо забезпечення безпеки окремої соціально-економічної одиниці. Енергетична безпека у цьому контексті покликана стабілізувати ринок

енергетичних ресурсів, а саме їх безперерйне, надійне та економічно вигідне постачання для потреб соціального та виробничого спрямування [12; 13]. Тенденції сучасності, пов'язані з економічною кризою, значно збільшили небезпеки і загрози діяльності підприємств, тому формування та забезпечення енергетичної безпеки підприємства на довгострокову перспективу передбачають своєчасне діагностування її рівня та виявлення чинників впливу на неї.

Мета статті полягає у визначенні управлінського аспекту діагностики рівня енергетичної безпеки підприємства, виявленні основних чинників впливу на формування енергетичної безпеки підприємства як важливого етапу підвищення рівня його конкурентоспроможності, вчасного забезпечення необхідними паливно-енергетичними ресурсами та спроможності управлінського апарату до прийняття адекватних та обґрунтованих рішень. Отже, діагностика рівня енергетичної безпеки підприємства, що побудована на принципах системності та комплексності, полягатиме у прийнятті управлінських рішень щодо виявлення чинників впливу, пов'язаних із формуванням енергетичної безпеки, що сприятиме розробленню заходів щодо її забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Володіння методами економічної діагностики дає змогу формувати масив даних для вищого менеджменту підприємств, використання яких дає можливість значно скоротити час на прийняття управлінських рішень та підвищити рівень їх економічної обґрунтованості в умовах невизначеності та швидкоплинності часового простору, а також стрімкого зростання інформатизації з одночасним зниженням її достовірності із плином часу.

Розроблення інструментарію оцінки рівня енергетичної безпеки підприємства неможливе без чіткого розуміння таких понять, як «енергетична безпека підприємства», «об'єкт енергетичної безпеки», «суб'єкт енергетичної безпеки» та «загрози енергетичній безпеці».

Об'єктом безпеки виступає все те, на що скеровані зусилля з організації безпеки. До об'єктів слід віднести: види діяльності, ресурси підприємства, персонал фірми, її керівництво, різні структурні підрозділи, служби, партнерів, співробітників, що володіють інформацією, яка становить комерційну таємницю, тощо. Суб'єктами безпеки підприємства є ті особи, підрозділи, служби, органи, відомства, установи, які безпосередньо займаються організацією безпеки підприємницької діяльності і бізнесу.

У науковій літературі є декілька визначень поняття енергетичної безпеки, які доповнюють один одного: 1) енергетична безпека – це впевненість, що енергія буде матися в розпорядженні в такій кількості й такій якості, які потрібні за даних економічних умов; 2) енергетична безпека – це стан захищеності життєво важливих «енергетичних інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз»; 3) енергетична безпека – це стан захищеності країни (регіону), її громадян, суспільства, держави та економіки від загрози дефіциту в забезпеченні потреб в енергії економічно доступними (ПЕР), прийнятної якості в нормальних умовах та за надзвичайних обставин, а також від загрози порушення стабільності паливо- та енергопостачання [14–16].

Енергетична безпека підприємства – стан захищеності енергетичного потенціалу підприємства

від зовнішніх і внутрішніх загроз у різних формах, що забезпечує його стабільний розвиток відповідно до статутних завдань, а також здатність до протистояння і відтворення його оргструктури і статусу.

Звідси, енергетична безпека машинобудівного підприємства – це стан господарської системи, який характеризується автономністю забезпечення паливно-енергетичними ресурсами, ефективним їх використанням, наявністю в достатній кількості доступних для використання паливно-енергетичних ресурсів, відсутністю загроз дестабілізації нормального функціонування підприємства. У фахових наукових джерелах загроза розглядається як чинник, вплив якого практично однозначно інтерпретується як негативний та такий, що може нанести шкоду безпеці об'єкта.

Отже, однією з важливих умов ефективного функціонування і розвитку підприємства є аналіз та забезпечення його енергетичної безпеки. Вона забезпечується певним станом наявних паливно-енергетичних ресурсів підприємства, за якого гарантуються найбільш ефективно їх використання, та вчасними організаційно-управлінськими важелями впливу для запобігання негативному впливу зовнішніх і внутрішніх загроз дестабілізуючих чинників. Саме тому для забезпечення та підтримки надійного стану енергетичної безпеки необхідно постійно аналізувати наявність паливно-енергетичних ресурсів, їхній стан, проводити обґрунтоване наукове дослідження енергозбереження та енергоефективності в процесі енергоспоживання кожного підприємства, тобто проводити діагностику енергетичного стану суб'єктів господарювання. Комплексність та складність вирішення проблеми забезпечення енергетичної безпеки машинобудівних підприємств полягають у тому, що на сучасному етапі розвитку економічних відносин спостерігається постійне зростання вартості імпортованих енергетичних ресурсів, зношеність основних фондів, відсутність передових енергоощадних виробничих

технологій, що зумовлює потребу в кількісному та якісному визначенні можливостей розвитку енергетичної безпеки підприємств.

Оскільки в науковій економічній літературі відсутній єдиний підхід до оцінки рівня енергетичної безпеки підприємств, необхідним є формування переліку вимог, якому має відповідати поетапність виконання діагностики рівня енергетичної безпеки машинобудівного підприємства (табл. 1).

Для проведення оцінювання рівня енергетичної безпеки підприємств експертним методом необхідним є формування множини чинників впливу, які відповідають визначеним складникам енергетичної безпеки: ресурсно-енергетичному, техніко-технологічному, еколого-соціальному, економічному та організаційно-управлінському (рис. 1).

Ресурсно-енергетичний складник енергетичної безпеки підприємства характеризує співвідношення між результатами економічної діяльності підприємства та відповідними обсягами витрат паливно-енергетичних ресурсів.

У цьому контексті вищому менеджменту підприємства слід зосередитися на заходах і методах раціонального використання енергоресурсів за допомогою розроблення та впровадження програм енергоефективності та ощадливого використання паливно-енергетичних ресурсів.

Техніко-технологічний складник відображає ступінь технічної досконалості технологій споживання, транспортування та зберігання паливно-енергетичних ресурсів підприємства. Забезпечення функціонування складника передбачається шляхом аналізу наявних та потенційних технологій відповідно до виробничих потреб підприємства, аналізу особливостей технологічних процесів та науково-технічної інформації стосовно нових розробок у галузі, до якої належить підприємство, пошуку внутрішніх резервів зниження енергоемності використовуваних технологій та резервів їх ефективності.

Еколого-соціальний складник енергетичної безпеки підприємства слід розглядати з погляду екологічного та соціального обґрунтування рівнів витрат паливно-енергетичних ресурсів для досягнення соціально прийнятних та екологічних стандартів якості життя людини та суспільства. Підприємствам виробничої сфери слід скорочувати споживання невідновлюваних природних ресурсів та збільшити використання прогресивних альтернативних джерел енергії, безвідходних технологій, що забезпечить якісне відтворення екологічної та соціально прийнятної продукції підприємств і поліпшити соціальні умови та стандарти.

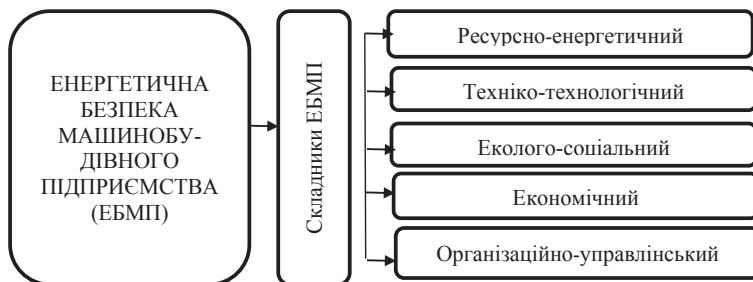

Рис. 1. Складники енергетичної безпеки машинобудівного підприємства

Джерело: авторська розробка

Таблиця 1

Вимоги до діагностики рівня енергетичної безпеки машинобудівного підприємства

№ п/п	Основні вимоги	Сутність
1	Динамічність	Врахування змінного середовища існування машинобудівного підприємства
2	Репрезентативність	Відображення найбільш суттєвих показників, що впливають на рівень енергетичної безпеки машинобудівного підприємства
3	Достовірність	Адекватність відображення стану складника енергетичної безпеки
4	Інформаційна доступність	Використання під час розрахунку офіційних статистичних даних, звітності підприємства та публічних експертних оцінок
5	Обґрунтованість	Врахування найбільш важливих складників енергетичної безпеки для конкретного підприємства

Джерело: складено автором

Економічний складник енергетичної безпеки підприємства формує уявлення про економічну доцільність витрат паливно-енергетичних ресурсів для досягнення результату економічної діяльності. У цьому контексті доцільними є впровадження енергоощадних технологій, енергоефективного

обладнання, а також економічне стимулювання підвищення енергоефективності виробничої діяльності підприємств шляхом звільнення їх від податку на прибуток, застосування «зеленого» тарифу для електроенергії, що вироблена з альтернативних джерел.

Таблиця 2

Складники оцінки енергетичної безпеки машинобудівного підприємства

Складники оцінки ЕБМП	Мета оцінки, значення та забезпечення	Показники для проведення оцінки
Ресурсно-енергетичний	Виявлення співвідношення між результатами економічної діяльності підприємства та відповідними обсягами витрат паливно-енергетичних ресурсів. У цьому контексті вищому менеджменту підприємства слід зосередитися на заходах і методах раціонального використання енергоресурсів за допомогою розроблення та впровадження програм енергоефективності та ощадливого використання паливно-енергетичних ресурсів	Енергоемність випуску продукції, (т.у.п/грн); енергоемність валової доданої вартості, (т.у.п/грн); паливоємність випуску продукції, (т.у.п/грн); електроенергоемність випуску продукції, (т.у.п/грн); теплоенергоемність випуску продукції, (т.у.п/грн); частка енерговитрат у сукупних витратах (%); частка електроенергії у структурі споживання ПЕР (%); коефіцієнт корисного використання енергії; частка відновлюваних ПЕР в структурі споживання (%); частка імпортованих ПЕР (природного газу) у структурі споживання (%); частка вторинних енергетичних ресурсів у структурі споживання ПЕР (%); частка відходів у структурі споживання ПЕР (%)
Техніко-технологічний	Відображає ступінь технічної досконалості технологій споживання, транспортування та зберігання паливно-енергетичних ресурсів підприємства. Забезпечення функціонування складника передбачається шляхом аналізу наявних та потенційних технологій відповідно до виробничих потреб підприємства, аналізу особливостей технологічних процесів та науково-технічної інформації стосовно нових розробок у галузі, до якої належить підприємство, пошук внутрішніх резервів зниження енергоемності використовуваних технологій та резервів їх ефективності	Енергоемність основних виробничих фондів (т.у.п/один.); частка використання інноваційних технологій (%); рівень заміщення витрат підприємства на енергонесії амортизаційними відрахуваннями на реновацію основних фондів; рівень зношеності основних виробничих фондів; технологічні втрати енергії (т.у.п); частка придатності основних засобів (%); частка оновлення основних засобів (%); рівень ефективності використання основних засобів; рівень забезпеченості основними засобами; рівень фондоозброєності; фондорентабельності; енергорентабельності; енергоозброєності; енерговіддачі
Еколого-соціальний	Проведення екологічного та соціального обґрунтування рівнів витрат паливно-енергетичних ресурсів для досягнення соціально прийнятних та екологічних стандартів якості життя людини та суспільства. Підприємствам виробничої сфери слід скорочувати споживання невідновлюваних природних ресурсів та збільшити використання прогресивних альтернативних джерел енергії, безвідходних технологій, що забезпечить якісне відтворення екологічної та соціально прийнятної продукції підприємств та поліпшить соціальні умови та стандарти	Питомі викиди CO ₂ ; виконання зобов'язань у межах Кіотського протоколу; мінімізація витрат від забруднення довкілля; рівень екологічного збитку; рівень інвестування в екологію (еколого-економічна доцільність заміщення енергоресурсів); рівень травматизму; рівень стимулювання до енергоефективності та енергозбереження; рівень екологічно безпечних умов експлуатації обладнання; рівень попередження порушень правил техніки безпеки при використанні обладнання; рівень залучення персоналу підприємства в процесі енергетичного аудиту
Економічний	Формує уявлення про економічну доцільність витрат паливно-енергетичних ресурсів для досягнення результату економічної діяльності. У цьому контексті доцільними є впровадження енергоощадних технологій, енергоефективного обладнання, а також економічне стимулювання підвищення енергоефективності виробничої діяльності підприємств, шляхом звільнення їх від податку на прибуток, застосування «зеленого» тарифу для електроенергії, що вироблена з альтернативних джерел	Рівень ефективності інвестиційних витрат на впровадження енергозберігаючих технологій; вартість енергетичних ресурсів на одиницю обсягу випуску продукції (грн); енергоефективність продукції (грн/т.у.п.); частка витрат ПЕР у собівартості продукції (%); рівень заборгованості; рівень зростання цін та тарифів; рівень достатності постачання; рівень надійності постачання; рівень інформаційного забезпечення; ефективність від впровадження програм (заходів) енергоефективності (грн./зах.); коефіцієнт впровадження заходів
Організаційно-управлінський	Визначає ефективність діяльності системи управління та функціонування структури управління, перерозподіл прав та обов'язків між співробітниками окремих її підрозділів підприємства. Наявність сприятливих організаційно-управлінських умов забезпечення енергетичної безпеки підприємства ґрунтується на основі відповідної організаційної структури, механізмів мотивації, культури енергоспоживання тощо. Відповідальним за стан цього складника є вищий менеджмент підприємства, включаючи управлінський персонал його структурних підрозділів, посадовими обов'язками якого передбачено проведення організаційної роботи, пов'язаної з моніторингом та діагностикою наявних та потенційних загроз функціонуванню системи енергетичної безпеки, своєчасне виконання рішень, розроблення нормативно-методичного, матеріально-технічного забезпечення в межах наданих повноважень; узагальнення практики застосування вітчизняного законодавства та розроблення пропозицій щодо вдосконалення енергетичної безпеки підприємства. Окрім цього, організаційно-управлінські дії включають заходи з проведення контролю над рівнем енергетичної безпеки, прийняття рішень щодо застосування відповідного інструментарію, організацію навчання та підготовки фахівців із питань енергетичної безпеки	Ефективність системи управління енергетичним господарством; рівень упровадження автоматизованих систем управління; рівень організації та обслуговування робочих місць; ефективність стимулювання процесів енергозбереження; рівень обізнаності керівництва та персоналу з питань енергозбереження; контроль та облік використання енергетичних ресурсів; показник внутрішньої ефективності витрат на енергозберігаючі заходи

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3

Показники енергетичної ефективності машинобудівного підприємства та їх сутнісна характеристика

Показники	Сутність
Фізико-технічні	Характеризують ступінь технічної досконалості технологій споживання, транспортування та зберігання паливно-енергетичних ресурсів
Соціально-енергетичні	Характеризують економічно та соціально обґрунтовані рівні витрат паливно-енергетичних ресурсів для досягнення соціально прийнятних стандартів якості життя людини та суспільства
Економіко-енергетичні	Характеризують співвідношення між результатами економічної діяльності та відповідними паливно-енергетичними ресурсами

Джерело: складено автором

Ефективність діяльності системи управління та функціонування структури управління, перерозподіл прав та обов'язків між співробітниками окремих її підрозділів визначають організаційно-управлінський складник енергетичної безпеки підприємства. Наявність сприятливих організаційно-управлінських умов забезпечення енергетичної безпеки підприємства ґрунтується на основі відповідної організаційної структури, механізмів мотивації, культури енергоспоживання тощо. Відповідальним за стан цього складника є вищий менеджмент підприємства, включаючи управлінський персонал його структурних підрозділів, посадовими обов'язками якого передбачено проведення організаційної роботи, пов'язаної з моніторингом та діагностикою наявних та потенційних загроз функціонуванню системи енергетичної безпеки, своєчасне виконання рішень, розроблення нормативно-методичного, матеріально-технічного забезпечення в межах наданих повноважень; узагальнення практики застосування вітчизняного законодавства та розроблення пропозицій щодо вдосконалення енергетичної безпеки підприємства. Окрім того, організаційно-управлінські дії включають заходи з проведення контролю над рівнем енергетичної безпеки, прийняття рішень щодо застосування відповідного інструментарію, організації навчання та підготовки фахівців із питань енергетичної безпеки.

Згідно з вищезазначеним, у розрізі кожного зі складників визначено чинники, які підлягають кількісній оцінці і дають можливість визначити тип поточного рівня енергетичної безпеки (табл. 2).

Окрім виявлення складників та показників рівня енергетичної безпеки підприємства, слід проводити планування та збір інформації щодо енергопотоків підприємства. Таким чином, визначаються джерела інформації щодо споживання енергоносіїв («Звіт про використання та запаси палива № 4-мтп», «Звіт про постачання та використання енергії № 11-мтп»), основні показники роботи підприємства («Баланс», «Звіт про фінансові результати», «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію № 11-ОЗ»). Для отримання даних щодо енергоспоживання складника діяльності підприємств сформовано класифікацію показників енергетичної ефективності, в основу якої покладено їх поділ на такі базові класи (табл. 3).

Таким чином, енергетична безпека на мікрорівні є одним із ключових питань сьогодення. Забезпечення її належного рівня має першо-

чергове значення для створення умов ефективного функціонування суб'єктів господарювання. Управлінський аспект у цьому контексті повинен будуватися на поєднанні принципів гарантованості та надійності забезпечення підприємства енергетичними ресурсами в повному обсязі відповідно до виробничих потреб, а також за умов надзвичайних ситуацій. Відповідно до принципу енергоощадності, слід запобігати марнотратності використання енергетичних ресурсів, темпи споживання вичерпних ресурсів паливно-енергетичних ресурсів повинні бути узгоджені з темпами освоєння джерел енергії, які їх заміщують. Виходячи з принципу диверсифікації джерел енергії, слід знизити рівень залежності виробництва від певного енергоносія. За принципом урахування вимог екологічної безпеки розвиток енергоефективності має бути збалансований із вимогами до охорони навколишнього середовища.

Отже, управління енергетичною безпекою підприємства шляхом діагностики споживання паливно-енергетичних ресурсів передбачає визначення її складників, які формуються на основі виявлення множини чинників впливу та показників енергетичної ефективності енергобезпеки окремого підприємства.

Висновки. Значення енергетичної безпеки для підприємства полягає у створенні матеріальної та ресурсної бази для його розвитку. Управління енергетичною безпекою спрямоване на захист економічних інтересів соціально-економічних систем. Прийняття пріоритетних управлінських рішень щодо забезпечення енергетичної безпеки підприємства нерозривно пов'язане з необхідністю вдосконалення механізму управління діагностикою його енергетичної безпеки. Таким чином, процес управління для діагностики енергетичної безпеки підприємства лежить у двох вимірах: визначення складників енергетичної безпеки та виявлення основних чинників впливу на неї. Діагностика енергетичної безпеки підприємства передбачає, що методологія її проведення ґрунтується на засадах комплексності, системності та аналізу. При цьому такий підхід дає змогу представити результати управлінського аспекту як сукупність різних типів управлінських рішень, кожне з яких має на меті здійснення управління безпечним розвитком та ресурсним забезпеченням в єдиному комплексі. Ефективне функціонування системи енергетичної безпеки підприємства з позиції діагностики полягає у вирішенні завдання прийняття управлінських рішень щодо її формування з урахуванням впливу множини чинників.

Список використаних джерел:

1. Jewell J. The IEA Model of Short-term Energy Security (MOSES). Primary Energy Sources and Secondary Fuels, 2011. 48 p. URL: https://www.iea.org/media/freepublications/2011/moses_paper.pdf.
2. Баев И.А., Каримова Т.Г. Индикативный анализ энергетической безопасности предприятия. Вестник ЮУрГУ. Серия «Экономика и менеджмент». 2009. № 8(141). С. 53–58.
3. Надтока Т.Б., Амелиницька О.В. Енергетична безпека підприємства як інструмент забезпечення його сталого соціально-економічного розвитку. Економіка та організація управління. 2010. № 2(8). С. 15–24.

4. Самборський В.О. Оцінка енергетичної безпеки підприємства як складова його стратегії енергетичної безпеки. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва». 2014. № 34. С. 163–168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2014_34_29.
5. Земляний М.Г. До оцінки рівня енергетичної безпеки. Концептуальні підходи. Стратегічна панорама. 2009. № 2. С. 56–64.
6. Енергетика України на шляху до європейської інтеграції: монографія / А.І. Шевцов, М.Г. Земляний, А.З. Дорошкевич. Дніпропетровськ, 2004. 148 с.
7. Череп А.В., Лубенець І.О. Концептуальні засади економічної безпеки підприємств. Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 1(5). С. 63–66. URL: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/Vest_Ek5-1-2010-PDF/062-66.pdf.
8. Суходоля О.М., Сменковський А.Ю. Енергетичний сектор України: перспектива реформування чи стагнації. Стратегічні пріоритети. 2013. № 2. С. 74–80.
9. Войнаренко М.П., Миколюк О.А. Аналіз сучасних загроз енергетичній безпеці підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 2. Т. 2. С. 86–91.
10. Voynarenko M.P., Mykolyuk O.A. Strategic energy security outlook formation of Ukraine under European integration process. Науковий вісник Полісся. 2017. № 3(11). Ч. 1. С. 29–37.
11. Мазур І.М. Аналіз енергетичної безпеки підприємства: теоретичні та практичні засади. Ефективна економіка. 2014. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
12. Енергетична стратегія України на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 1071-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13/para3#n3>.
13. Загрози енергетичній безпеці України в умовах посилення конкуренції на глобальному та регіональному ринках енергетичних ресурсів : аналіт. доповідь / А.Ю. Семенковський С.Б. Воронцов, С.В. Бегун та ін.; упорядник: А.А. Білуха; за заг. ред. А.Ю. Семенковського. К.: НІСД, 2012. 136 с.
14. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения: монография / А.В. Козаченко, В.П. Пономарев, А.Н. Ляшенко. К.: Либра, 2003. 280 с.
15. Механізм управління в системі стратегічного забезпечення стійкості економіки до загроз економічній безпеці / С.М. Шкарлет, В.Г. Маргасова, О.С. Сакун. Науковий вісник Полісся. 2016. № 3(7). С. 29–37.
16. Тарасівська Л.С. Складові енергетичної безпеки та критерії оцінки. Економіка та суспільство. 2017. № 8. С. 372–377.

Миколюк О. А.

Хмельницький національний університет

ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ И ДИАГНОСТИКИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Резюме

Обоснована необхідність проведення діагностики енергетическої безпеки підприємства в контексті використання ім енергетических ресурсів. Розробтан методический підхід к оцінці енергетическої безпеки підприємства, котрий дозволяє поетапно виконати діагностику, визначити складові енергетическої безпеки їх економіческу сущність и основні фактори впливання на енергетическу безпеку підприємства. Сформирована система показателів енергетическої ефективності підприємств, в основу котрой положено їх розділення на базові класи.

Ключевые слова: енергетическая безопасность, экономическая диагностика, энергетические ресурсы, факторы влияния.

Mykoliuk O. A.

Khmelnitsky National University

FEATURES OF MANAGEMENT AND DIAGNOSTICS OF ENERGY SECURITY OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Summary

Need of performing diagnostics of energy security of the enterprise in the context of use of energy resources by it is proved. Methodical approach of assessment of energy security of the enterprise which allows to execute step by step diagnostics is developed, to define components of energy security their economic essence and major factors of influence on energy security of the enterprise. The system of indicators of power efficiency of the enterprises the basis for which it is created their division into basic classes is.

Keywords: energy security, economic diagnostics, energy resources, influence factors.